

LPGGz

Landelijk Platform GGz

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
De heer dr. A. Klink
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Datum : 17 maart 2010
Kenmerk : 1003-004/mta/nvdw
Onderwerp : onderzoeksrapport cliëntondersteuning ggz en oggz

Landelijk Platform
cliënten- en
familieorganisaties in
de geestelijke
gezondheidszorg

Postadres:
Postbus 13223
3507 LE Utrecht
Bezoekadres:
Maliebaan 71-H
Utrecht

T (030) 236 37 65
F (030) 231 30 54
E info@platformggz.nl
I www.platformggz.nl

Postbank 1948735
KvK Utrecht 30213449

Geachte heer Klink,

In de afgelopen maanden heeft het Landelijk Platform GGz met subsidie van uw ministerie een onderzoek uitgevoerd naar cliëntondersteuning voor de doelgroepen ggz en oggz. De resultaten van dit onderzoek zijn mede bedoeld als input voor uw nieuwe beleidsvisie op cliëntondersteuning voor alle sectoren.

Hierbij ontvangt u het onderzoeksrapport. Wij vragen u kennis te nemen van de resultaten en maatregelen te nemen voor de noodzakelijke versterking van onafhankelijke cliëntondersteuning voor mensen met psychische of psychosociale problematiek.

Uit het onderzoek blijkt dat steunpunten ggz door de jaren heen een sterk model voor deze cliëntondersteuning hebben ontwikkeld. Hun werkwijze is gebaseerd op uitgangspunten van cliëntvolgend werken, laagdrempeligheid, empowerment en inzet van ervaringsdeskundigheid. Met deze werkwijze bereiken de steunpunten ook zogenoemde 'moeilijke doelgroepen' (zorgmijders, mensen uit verslavingszorg of maatschappelijke opvang). Bovendien verbinden steunpunten ggz individuele ondersteuning met een gevarieerd aanbod voor maatschappelijke participatie en onderlinge steun. Voor overheden, hulpverlenende instanties en belangenbehartigers vervullen de steunpunten ggz een belangrijke signaleringsfunctie.

Uit het onderzoek blijkt tevens dat steunpunten ggz kwetsbaar zijn en dat een structurele financiering ontbreekt. Verder beschikken de steunpunten ggz niet over een landelijke infrastructuur voor kwaliteitsontwikkeling en deskundigheidsbevordering.

De achtergrond is dat de cliëntondersteuning voor de ggz en oggz geen duidelijke positie in het stelsel heeft. Vanaf 2007 zijn gemeenten hiervoor verantwoordelijk in het kader van de WMO, maar de overheveling van deze AWBZ-functie naar gemeenten is gepaard gegaan met te weinig geld (6,7 miljoen euro)¹ en te veel vrijblijvendheid.

¹ Dit bedrag kwam uit de subsidieregeling zorgvernieuwingsprojecten ggz; hieruit werden naast steunpunten ggz ook andere cliëntgestuurde initiatieven bekostigd.

LPGGz

Landelijk Platform GGz

Op basis van het onderzoek schatten wij dat momenteel landelijk circa 9,2 miljoen euro besteed wordt aan cliëntondersteuning ggz, waarvan een kleine 60 procent vanuit de WMO afkomstig is. (Ter vergelijking: de MEE-organisaties ontvangen voor de doelgroepen LG, VG en autisme 178 miljoen euro, exclusief incidentele middelen in het kader van de pakketmaatregelen AWBZ).

In de praktijk doen zich grote verschillen tussen regio's voor. In vijf regio's van centrumgemeenten ontbreekt onafhankelijke cliëntondersteuning ggz en oggz geheel; in een aantal andere regio's is deze ondersteuning nog zwak ontwikkeld of slechts beperkt beschikbaar. De toekomst van de bestaande steunpunten ggz is bovendien vaak ongewis.

Het Landelijk Platform vraagt u dringend maatregelen te nemen voor versterking van onafhankelijke cliëntondersteuning ggz en oggz. De noodzaak hiertoe blijkt niet alleen uit ons onderzoek, maar ook uit recente rapporten van het Sociaal Cultureel Planbureau (evaluatie WMO) en NZA (onderzoeksrapport *Wie helpt de consument*). De huidige situatie, waarin een grote groep mensen met psychische of psychosociale problemen, geen toegang heeft tot onafhankelijke ondersteuning, mag niet voortduren.

Wij stellen een pakket aan maatregelen voor dat in ieder geval het volgende omvat:

- bestaanszekerheid voor de huidige steunpunten ggz;
- een plan van aanpak om witte vlekken op de landkaart van cliëntondersteuning op te vullen en zwakke plekken te versterken;
- een landelijk steunpunt voor kwaliteitsontwikkeling en deskundigheidsbevordering. Dit landelijke steunpunt kan ook een taak krijgen bij het opzetten van nieuwe steunpunten in regio's waar dat nodig is.

In het rapport is een overzicht per regio opgenomen van de nu aanwezige steunpunten ggz. Tevens is aan de hand van enkele succesvolle steunpunten berekend welk bedrag nodig is voor een landelijk dekkend netwerk van kwalitatief goede cliëntondersteuning ggz en oggz: circa 30 miljoen euro.

Naast genoemde maatregelen vragen wij u om helderheid te scheppen over de positie van cliëntondersteuning ggz en oggz in het stelsel. Die helderheid hoopten wij te krijgen met de beleidsbrief cliëntondersteuning die voor dit voorjaar is aangekondigd. In de huidige politieke situatie is het onzeker of die beleidsbrief er komt. We vragen u niettemin om toch meer helderheid te scheppen over de cliëntondersteuning voor onze achterban.

Globaal zijn er twee scenario's denkbaar.

- In het eerste scenario blijft de cliëntondersteuning ggz en oggz een taak van gemeenten. In dat geval achten wij het noodzakelijk dat aan deze taak een prestatieverplichting wordt gekoppeld. Bovendien willen wij waarborgen voor de regionale inbedding van cliëntondersteuning. U kunt dit realiseren door bijvoorbeeld centrumgemeenten een regiefunctie te geven en financiering afhankelijk te stellen van goede plannen zoals dat bijvoorbeeld ook gebeurt bij de stedelijke kompassen voor de maatschappelijke opvang.
- In het tweede scenario wordt cliëntondersteuning ggz ondergebracht in een landelijke financieringsregeling, zoals die ook voor de MEE-organisaties geldt. In dat geval willen wij

LPGGz

Landelijk Platform GGz

zekerheid dat een substantieel deel van de financiering ten goede komt aan de doelgroep ggz en oggz. Daarnaast willen wij dat steunpunten ggz dan ook gebruik kunnen maken van die regeling en dat de werkwijze die zij ontwikkeld hebben leidend is.

In beide scenario's geldt de noodzaak om te komen tot betere en meer verplichtende samenwerking tussen gemeenten (WMO-loketten), MEE-organisaties en steunpunten ggz. Op landelijk niveau zijn wij al in overleg met MEE Nederland; in een aantal regio's zijn er voorbeelden van goede samenwerking. Met de VNG zijn we eveneens in gesprek en we zijn ook voornemens samenwerking te zoeken met de G32. Het gebrek aan een helder toekomstperspectief voor de cliëntondersteuning ggz en oggz heeft echter een verlamdend effect op de samenwerking. Hier ligt een verantwoordelijkheid voor u als minister.

Graag zouden wij op korte termijn met u over dit onderwerp overleg voeren.

Met vriendelijke groet,

Marjan ter Avest
Directeur Landelijk Platform GGz

Bijlage: Rapport cliëntondersteuning